

HÃY ĐEM SỰ CÔNG BẰNG TRONG GIÁO DỤC CHO HỌC SINH VÙNG KHÓ KHĂN

NGUYỄN TẤN LỤC

GẦN đây, vấn đề xã hội hóa giáo dục, mà cụ thể hơn là vấn đề học phí trong trường công rất được xã hội quan tâm. Nhưng, trong giáo dục phổ thông còn có vấn đề cần thiết phải thực hiện, đó là đem lại sự công bằng trong giáo dục cho học sinh vùng khó khăn.

Trước hết, cũng nên bàn qua về xã hội hóa giáo dục. Hiểu xã hội hóa giáo dục thế nào cho đúng?

Sau ngày 30-4-1975, giải phóng miền Nam, thống nhất Tổ quốc, cả nước cùng đi lên xây dựng chế độ xã hội chủ nghĩa ưu việt; ở miền Nam, Nhà nước đã "công lập hóa" tất cả các loại trường bán công, tư thục... Nhưng hơn 10 năm sau, chúng ta nhận thấy sự cần thiết phải huy động sức dân cùng ngân sách nhà nước để chăm lo sự nghiệp giáo dục. Huy động bằng cách nào? Ngặt một nỗi, lúc đó trên toàn quốc hoàn toàn chỉ có trường công, và dù là trường công thì vẫn thu học phí, tất nhiên vẫn có chế độ miễn giảm, vẫn vận động nhân dân đóng góp cây, tre, lá, công lao động dựng trường, sửa lớp vào mỗi dịp khai giảng...

Trong quá trình tiến hành xã hội hóa giáo dục các loại hình trường ngoài công lập: dân lập, rồi bán công, rồi tư thục đã được mở ra. Đáng lẽ tới đây thì phải thực hiện quy định: trường công không thu học phí (trường tư thu học phí là lẽ đương nhiên). Và hệ quả đương

nhiên của việc cho mở các loại trường ngoài công lập là quy mô trường công lập sẽ giảm như Nghị quyết 05 đã cụ thể hóa bằng những chỉ tiêu cụ thể. Nhưng thực tế lại khác. Nhiều nơi cho mở hệ bán công ngay trong trường công khiến nhiều trường tư mở ra mà không có học sinh. Và có lẽ cao điểm như hiện nay là chuẩn bị ra quyết định tăng học phí ở trường công, trong nhiều lý do có lý do nhân danh quyền lợi của học sinh và nhà trường: nhiều trường công có khả năng, nếu cho họ cơ chế, thu học phí cao, đầu tư cao, theo kịp các trường "quốc tế". Quả là một mê hồn trận!

Nhưng, vấn đề chung đáng quan tâm hơn là: hãy đem lại sự công bằng trong giáo dục cho toàn thể học sinh phổ thông ở trường công trên toàn quốc!

Sự chênh lệch về chất lượng, về kết quả giáo dục giữa hai khu vực thành thị và nông thôn, giữa những thành phố lớn như Hà Nội, Thành phố Hồ Chí Minh và các tỉnh khác, nhất là các tỉnh miền núi, đồng bằng sông Cửu Long... hiện nay là rất lớn. Nguyên nhân do đâu?

- Trước hết, hãy nhìn vào đội ngũ giáo viên, có thể thấy ngay sự chênh lệch quá lớn giữa vùng sâu, vùng xa với thành thị, đặc biệt là giáo viên tiểu học và cả trung học cơ sở ở địa bàn ấp, xã. Với tình trạng thiếu giáo viên, giáo viên không đủ chuẩn, giáo viên do chủ

trương cử tuyển đem lại và cả giáo viên được làm cho đủ chuẩn ở vùng sâu, vùng xa thì làm sao ở đây có chất lượng giáo viên tốt được?

- Mặt khác, hãy nhìn vào cơ sở vật chất trường lớp, vẫn còn những trường lớp tranh, tre, nứa, lá, trống trước trống sau, bàn ghế ọp ẹp, thiếu sách vở, trang thiết bị, phòng thí nghiệm...

- Ngoài ra, kết cấu hạ tầng ở địa phương như đường sá, phương tiện đi lại... rất khó khăn, nhất là việc đến trường của học sinh trong mùa mưa lũ.

- Công tác khuyến học, không khí thi đua của học sinh vượt khó trong học hành và vượt khó chăm lo việc học cho con cái ở các gia đình nông thôn cũng còn yếu kém.

Tình hình trên dẫn đến: học sinh ở thành phố lớn có thể "làm thầy" học sinh vùng sâu, vùng xa cùng cấp, cùng lớp. Nhưng trước kỳ thi tốt nghiệp phổ thông, hay thi đại học, cao đẳng, học sinh toàn quốc, dù ở thành thị hay nông thôn đều được thử thách như nhau, tất nhiên có chiều cố theo vùng nhưng đó không phải là điều mong muốn!

Để đem lại sự công bằng trong học tập cho học sinh trên mọi miền đất nước, có nhiều việc mà cả xã hội, các ngành phải lo, nhưng có những việc là trách nhiệm trực tiếp của ngành giáo dục. Ở đây chỉ xin đề cập đến vấn đề giáo viên mà thôi.

Làm thế nào để ngành giáo dục có thể gửi đến cho các em học sinh ở vùng sâu, vùng xa, miền núi, hải đảo... những giáo viên đều được đào tạo chính quy, hiện đại, có trình độ tốt?

Ở đây, chúng tôi xin kiến nghị mấy điều:

- Trong vòng từ 2 đến 3 năm tới, tạm san định xong chương trình và sách giáo khoa cơ bản áp dụng cho tới năm 2050 - mốc giải quyết cơ bản vấn đề giáo viên.

- Đồng thời trong 2 - 3 năm đó, chuẩn bị lại một hệ thống trường sư phạm quốc gia, do Trung ương trực tiếp quản lý để thực hiện cho nghiêm; không giao cho địa phương để tránh mọi tùy tiện; liệu cơm gắp mắm" theo kiểu "cử

tuyển"... sẽ đánh mất tiêu chuẩn chất lượng đồng bộ; có thể bố trí nhiều điểm trường cho từng khu vực thuận tiện cho việc học tập của sinh viên.

- Đưa những giáo viên giỏi có uy tín về giảng dạy ở các trường sư phạm, với chế độ đãi ngộ thích đáng.

- Tuyển chọn học sinh ưu tú vào học các trường sư phạm, với chế độ thỏa đáng ngay trong thời gian học và sau khi tốt nghiệp (học bổng, lương khởi điểm cao hơn, không phải qua thi tuyển công chức...).

- Khi lực lượng được đào tạo mới này có thể thay thế hơn 1/2 hoặc 2/3 số giáo viên cũ, thì từng bước đưa số giáo viên cũ có triển vọng tu nghiệp lại trong 1 - 2 năm tại các trường sư phạm (chứ không phải chỉ là tập huấn 7 ngày như hiện nay), bảo đảm cho họ có trình độ như giáo sinh mới đào tạo.

- Giáo viên là loại công chức đặc biệt được đào tạo chất lượng như nhau nên có thể điều động trên toàn quốc, tất nhiên phải kèm theo chế độ phụ cấp, thâm niên, nhà công vụ để bảo đảm cuộc sống cho họ (không như hiện nay, giáo viên phải "địa phương hóa" mới sống nổi!).

Vấn đề học phí trong trường công, vấn đề đem lại sự công bằng trong học tập cho các em học sinh trên toàn quốc mà trước hết là đưa những giáo viên có trình độ, được đào tạo chính quy đến dạy học ở những vùng khó khăn, vùng sâu, vùng xa... thật sự là mối quan tâm của các gia đình có con em đang trong tuổi đi học. Những người có trách nhiệm, những người làm chính sách cần để tâm nhiều hơn. nỗ lực xây dựng mô hình trường công có nền nếp, quy củ với độ đồng đều trên toàn quốc mà cơ bản là giải quyết vấn đề giáo viên theo yêu cầu trên chính là bước nâng chất lượng căn bản quan trọng nhất; sau đó mới nghĩ đến các cải cách khác chứ không nên mỗi năm lại "cải cách" chương trình, sách giáo khoa, cách thi cử từ tốt nghiệp phổ thông đến thi vào đại học! □